

DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2019-1-63-30>
УДК 657.922

Степаненко О.І.

кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

Stepanenko Oksana

Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

**ПОБУДОВА ПРОЦЕСУ ДОКУМЕНТУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ:
ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ**

**CONSTRUCTION OF THE PROCESS OF DOCUMENTING INVENTORIES:
THE ORGANIZATIONAL ASPECT**

Успішна діяльність підприємств залежить від ефективності інформаційної системи. Раціонально організована система інформаційного забезпечення надає користувачам якісні, своєчасні та достовірні дані. Облікова інформація є основою для прийняття стратегічних управлінських рішень, формується за даними первинних бухгалтерських документів та виконує три основні вимоги: тимчасовість, якість і кількість. Дослідження присвячено теоретичним підходам до процесу документування виробничих запасів як елементу первинної реєстрації інформації. Обґрунтовано доцільність, напрями та перспективи вдосконалення інформаційного забезпечення обліку виробничих запасів, визначено основні етапи руху облікової інформації, побудовано модель її формування. Запропоновано альтернативний підхід до побудови складського обліку виробничих запасів в умовах електронного документообігу. Розроблено нові первинні документи, розкрито їх призначення, визначено оптимальну облікову інформацію, яка підлягає документуванню, доведено доцільність їх використання у практичній діяльності підприємств. За результатами проведеного дослідження побудовано концептуальну модель документообігу з наявності та руху виробничих запасів.

Ключові слова: виробничі запаси, організація обліку, облікова інформація, інформаційне забезпечення, процес документування, первинний документ, документообіг.

Успешная деятельность предприятий зависит от эффективности информационной системы. Рационально организованная система информационного обеспечения предоставляет пользователям качественные, своевременные и достоверные данные. Учетная информация является основой для принятия управленческих решений, формируется по данным первичных бухгалтерских документов и выполняет три основных требования: временность, качество и количество. Исследование посвящено теоретическим подходам к процессу документирования производственных запасов как элемента первичной регистрации информации. Обоснованы целесообразность, направления и перспективы совершенствования информационного обеспечения учета производственных запасов, определены основные этапы движения учетной информации, построена модель ее формирования. Предложен альтернативный подход к построению складского учета производственных запасов в условиях электронного документооборота. Разработаны новые первичные документы, раскрыто их назначение, определена оптимальная учетная информация, которая подлежит документированию, доказана целесообразность их использования в практической деятельности предприятий. По результатам проведенного исследования построена концептуальная модель документооборота о наличии и движении производственных запасов.

Ключевые слова: производственные запасы, организация учета, учетная информация, информационное обеспечение, процесс документирования, первичный документ, документооборот.

Successful business activity depends on the effectiveness of the information system. A rationally organized system of information provision provides users with quality, timely and reliable data. Accounting information

is the basis for making strategic management decisions. Such information is formed on the basis of primary accounting documents and fulfills three main requirements: temporality, quality and quantity. The development of industrial business requires a detailed approach to information provision accounting for inventories. The process of documenting operations with industrial stocks serves as a source of economic information. Documentation is an initial stage in the accounting system of information conversion, and the document is the carrier of information. The article investigates the theoretical approaches to the process of documenting inventories as an element of primary registration of information. The expediency, directions and prospects of improvement of the information support of inventory accounting are substantiated. The main stages of the movement of accounting information are: 1) organizational aspects of accounting; 2) recording and documenting operations; 3) systematization and grouping of information; 4) generalization of information for reporting purposes. On the basis of them, a model of formation of accounting information on the availability and movement of production stocks. An alternative approach to the construction of warehouse inventory accounting in the conditions of electronic document circulation is offered. New primary documents have been developed, their purpose is disclosed, the optimum information to be documented is determined. The result of practical use of documents is: 1) increasing the efficiency of information provision of inventory accounting; 2) a combination of synthetic and analytical data in one document; 3) quick receipt of information about the initial value of the purchased inventory or the cost of the value expended. The expediency of using new records on inventory accounting in the practical activity of enterprises has been proved.

Key words: *productive reserves, accounting organization, accounting information, information support, documentation process, primary document, document flow.*

Постановка проблеми. В основі розвитку людського суспільства лежить матеріальне виробництво, створення матеріальних благ. Своєю чергою, здійснення процесу виробництва неможливе без використання предметів праці (виробничих запасів): сировини, матеріалів, напівфабрикатів, комплектувальних виробів. Тобто запаси є одним із найважливіших складників активів підприємства, їм належить особливе місце у складі його майна та до того ж вони мають значну питому вагу в структурі витрат діяльності. Разом із тим наявність запасів обов'язково враховується під час визначення результатів господарської діяльності підприємства та висвітлення інформації про його фінансовий стан. Склад і структура запасів залежать від технологічних особливостей та галузевої належності суб'єкта господарювання. Основною властивістю запасів є їх належність до оборотного капіталу підприємства, тобто здатність перетворення на грошові кошти впродовж операційного циклу виробництва.

Для здійснення фінансово-господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є найбільш важливою та значною частиною активів. Вони займають особливе місце у складі майна та домі-

нуючі позиції у структурі витрат. Сформовані виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності господарюючого суб'єкта, гарантують його економічну безпеку. Своєю чергою, це вимагає повної, достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів, яку може надати тільки бухгалтерський облік, який у цьому разі слід розглядати як елемент господарської інформаційної системи, що генерує та інтерпретує всю базу інформаційного потоку, надану різними ринковими системами саме для ефективного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам інформаційного забезпечення обліку виробничих запасів, особливо документуванню операцій з їх наявності та руху, приділено недостатньо уваги. Більшість авторів досліджує економічну сутність запасів, побудову їх класифікації, порядок здійснення оцінки виробничих запасів, окреслює проблеми, які виникають у методиці обліку.

Зокрема, О.О. Одношєвна [1] обґрунтовує оптимізаційні шляхи поліпшення облікової системи виробничих запасів: пропонує механізм удосконалення обліку запасів, який може стати головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу; наводить розгорнуту структурну модель, яка

ілюструє порядок необхідних шляхів, удосконалення яких у виробництві дасть змогу оптимізувати фінансово-господарську діяльність підприємства, мінімізувати витрати на придбання та підвищить раціональність використання виробничих запасів. Т.А. Демченко, Л.А. Чвертко [2] розкривають значення бухгалтерського обліку виробничих запасів, досліджують передумови та принципи його ефективної організації, окреслюють проблеми, що виникають при цьому; визначають напрями підвищення ефективності використання виробничих запасів, організації дієвого документообігу щодо їх обліку і внутрішнього контролю.

Т.А. Довга [3] досліджує підходи науковців до сутності оцінки як методу бухгалтерського обліку, розглядає порядок та особливості оцінки виробничих запасів під час їх оприбуткування, витрачання, відображення у фінансовій звітності; на основі системного аналізу обґрунтовує переваги та недоліки методів оцінки, доводить, що вибір методу впливає на величину фінансового результату діяльності підприємства, особливо в умовах інфляції. О.М. Кудіна [4] вдосконалює та поглиблює науково-методичні положення, розробляє практичні рекомендації щодо управління запасами на основі логістичного підходу із застосуванням процесно-облікової моделі обліку запасів у діяльності підприємства; автором розроблено інформаційну модель обліку витрат за центрами відповідальності, яка сприятиме ефективному управлінню запасами будь-якого підприємства. Практичні підходи до побудови первинного обліку виробничих запасів розглядаються В.Ф. Яценко [5]; автором обґрунтовано рекомендації щодо поліпшення (підвищення) інформативності первинних документів з обліку запасів.

Відзначаючи ґрунтовність проведених наукових досліджень у царині виробничих запасів, варто зазначити, що проблеми процесу документування все ж таки залишаються невирішеними та потребують подальшого наукового й практичного опрацювання. У сучасних умовах господарювання документальне оформлення наявності

та руху виробничих запасів набуває особливої актуальності у зв'язку з оновленням системи отримання інформації про матеріальні цінності, використання нетрадиційних для вітчизняної облікової практики підходів до ефективності їх використання та оптимізації результатів діяльності підприємства.

Проблема повного та достовірного відображення облікової інформації про наявність та рух виробничих запасів пов'язана з тим, що первинні документи для їх обліку створювалися ще за часів СРСР та, на жаль, функціонують і сьогодні. Але під впливом стрімкого розвитку економічних відносин вони втратили свою інформаційну привабливість, оскільки суттєво змінився зміст відображення процесів та фактів господарської діяльності. Виходячи із цього, об'єктивно стає потреба інакше висвітлювати, ілюструвати облікову інформацію в бухгалтерських документах, здійснювати їх розроблення та практичну апробацію, розглядати нові підходи до їх побудови, групування реквізитів, відображення сутності операцій, створення передумов для захисту комерційної інформації, що особливо є актуальним в умовах електронного документообігу. Саме вирішенню окреслених проблем і присвячене дане наукове дослідження.

Виклад основного матеріалу. Відображення фактів господарського життя, пов'язаних із використанням виробничих запасів, забезпечується за допомогою послідовних операцій із застосуванням відповідних методичних аспектів бухгалтерського обліку. Вказаним операціям передують організація як об'єктивна необхідність функціонування будь-якого процесу, а саме, його впорядкування в часі і просторі. Облік виробничих запасів як складник процесу бухгалтерського обліку є логічною послідовністю етапів, які відбуваються у чітко визначеному порядку та не можуть бути відокремлені один від одного. При цьому відбувається обробка інформаційних даних та узагальнення отриманих результатів у вигляді звітності. На рис. 1 наведено модель, яка ілюструє порядок формування облікової інформації про наявність і рух виробничих запасів підприємства.

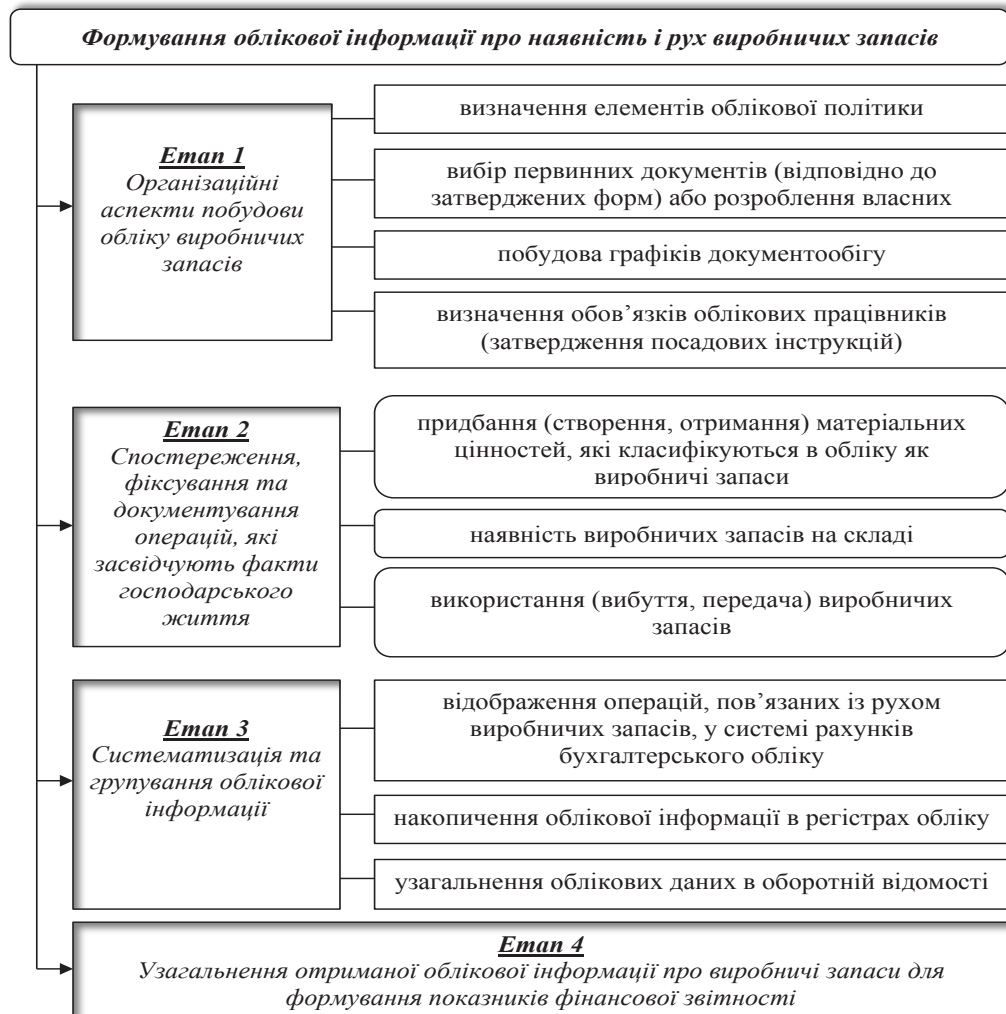

Рис. 1. Модель формування облікової інформації про наявність і рух виробничих запасів

Джерело: авторська розробка

Перший етап є відправною точкою, з якого починається облік виробничих запасів, оскільки він передбачає організаційні аспекти та виступає необхідною передумовою забезпечення функціонування трьох наступних етапів. На цьому етапі мають бути виконані такі завдання:

1) вибір первинних документів, якими будуть оформлятися операції з руху виробничих запасів (із затверджених типових форм або розроблення власних);

2) забезпечення правильного та своєчасного документального оформлення операцій із надходження, використання (вибуття) виробничих запасів;

3) правильне групування (класифікація) виробничих запасів відповідно до потреб бухгалтерського обліку;

4) вибір методики бухгалтерського обліку виробничих запасів шляхом зазначення обраних методичних прийомів у Наказі про облікову політику;

5) встановлення матеріально-відповідальних осіб, які будуть нести відповідальність за збереження виробничих запасів та забезпечення проведення інвентаризацій у терміни, встановлені законодавством;

6) визначення обов'язків облікових працівників щодо відображення в бухгалтерському обліку операцій із виробничими запасами, складання облікових реєстрів та формування відповідних показників фінансової звітності.

Перший етап є сталим і не передбачає повторення в часі, можуть лише трансформуватися первинно встановлені положення організації, які пов'язані з удосконаленням функціонування системи обліку виробничих запасів та приведенням її у відповідність до змін чинного законодавства.

Другий етап відображає комплекс заходів зі спостереження і фіксування господарських операцій щодо руху виробничих запасів у первинних документах із подальшим узагальненням таких даних в облікових реєстрах. На даному етапі відбувається застосування окремих елементів методу бухгалтерського обліку – документування та інвентаризація, які забезпечують взаємопов'язані між собою дії: спостереження, контроль, вартісне вимірювання та реєстрацію фактів господарського життя у первинних документах. Вартісне відображення господарських операцій забезпечується за допомогою оцінки. Отже, результатом даного етапу є первинна бухгалтерська документація.

На третьому етапі відбувається систематизація та групування даних у системі рахунків бухгалтерського обліку та в облікових реєстрах із використанням подвійного запису. Цільове призначення облікової інформації визначають розрізи аналітичного обліку, склад і зміст облікових реєстрів. У кінцевому підсумку отримується сукупність належно узагальнених та систематизованих показників про наявні виробничі запаси, а також операції з їх надходження й витрачання (вибуття).

Четвертий етап передбачає узагальнення отриманих інформаційних даних у вигляді

показників звітності про виробничі запаси суб'єкта господарювання. На цьому етапі застосовуються такі елементи методу бухгалтерського обліку, як баланс і звітність, які в сукупності з обліковими даними про виробничі запаси надають інформацію про всі види й напрями діяльності підприємства, що забезпечує можливість прогнозування його розвитку.

Суцільна та безперервна реєстрація у документах інформації про всі операції, що здійснюються, є важливим засобом контролю над об'єктами господарської діяльності та правильним і раціональним використанням виробничих запасів підприємствами. Значну роль при цьому відіграє принцип превалювання сутності над формою, який передбачає, що всі господарські операції, пов'язані з наявністю та рухом виробничих запасів, обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми.

Документальне оформлення надходження виробничих запасів, їх наявності та витрачання (вибуття) є досить складним та громіздким процесом, який потребує уніфікації, спрощення формування й руху облікової інформації між складом та бухгалтерією підприємства. Для успішного керування таким документообігом, швидкого отримання потрібної інформації, її обробки необхідна особлива система управління документами. Вона повинна вирішувати завдання швидкого й якісного обміну даними між відділами і підрозділами підприємства, забезпечувати доступ вищій управлінській ланки до відповідної фінансово-економічної інформації. Так само в межах цієї системи повинні використовуватися програмні продукти, що дають змогу здійснювати планування, аналіз і оптимізацію діяльності господарюючого суб'єкта. Тому, зважаючи на виняткову роль документування як джерела інформаційного забезпечення, наявна система накопичення та узагальнення облікових даних про виробничі запаси потребує додаткового вдосконалення. Для вирішення даної проблеми розроблено та обгрунтовано доцільність практичного застосування (особливо в умовах електронного

документообігу) нових (альтернативних) форм документів з обліку виробничих запасів на складі підприємства, використання яких позитивно вплине на повноту, швидкість та якість відображення інформації в бухгалтерському обліку.

Процес документування виробничих запасів на складі доцільно поділяти на чотири етапи: надходження (оприбуткування); наявність цінностей; витрачання (вибуття); узагальнення інформації (до моменту передачі в бухгалтерію). На кожному етапі реєстрації інформації має бути мінімальна кількість уніфікованих документів, які накопичують дані про рух запасів.

Від правильності документального оформлення операцій із надходження виробничих запасів залежать достовірність віднесення їх вартості на витрати виробництва і раціональність оцінки залишків незавершеного виробництва. Тому для даного етапу документування розроблено уніфікований документ – Накладна на оприбуткування виробничих запасів (рис. 2). Вона призначена для документування матеріальних цінностей, які надходять на підприємство з різних джерел (придбані за грошові кошти від постачальників чи підзвітних осіб, виготовлені власними силами, отримані як внесок до статутного капіталу, отримані безкоштовно,

ТОВ «Асканія» (підприємство) Склад (структурний підрозділ)			Шляхи надходження виробничих запасів	придбані у постачальника		X
Ідентифікаційний номер за ЄДРПОУ 73080645				придбані через підзвітних осіб		
НАКЛАДНА НА ОПРИБУТКУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ				виготовлені власними силами		
				внесок до статутного капіталу		
				безкоштовне отримання		
				обмін на подібні активи		
				обмін на неподібні активи		
			результат інвентаризації			
			інші шляхи надходження			
			•			
			•			
<i>Потрібно виділити поміткою "X"</i>						
Номер документа	Дата складання	Від кого отримано	Номер супровідного документа	Дебет рахунок, субрахунок	Кредит рахунок, субрахунок	Первісна вартість, грн.
1	2	3	4	5	6	7
160	20.01.2019	ТОВ «Престиж»	93	201	631	34042,00
Номенклатурний номер	Найменування	Одиниця виміру	Кількість (фактична)	Ціна за одиницю, грн.	Вартість, грн.	Номер номенклатурної картки
1	2	3	4	5	6	7
201.016	Саморіз (по дереву)	шт	3 900	1,40	5 460,00	6
201.019	Шпилька (різьбова)	шт	350	26,48	9 268,00	9
201.013	Анкер (рамний)	шт	800	5,47	4 376,00	3
201.011	Шайба (плоска)	шт	4700	0,38	1 786,00	1
201.020	Хомут (силовий)	шт	800	16,44	13 152,00	10
Прийняв (матеріально відповідальна особа)			_____ (підпис)		О.О. Карпець (ініціали, прізвище)	
Здав			_____ (підпис)		А.Л. Величко (ініціали, прізвище) «20» січня 2019 р.	

Рис. 2. Запропонована форма Накладної на оприбуткування виробничих запасів

Джерело: авторська розробка

отримані в обмін на подібні (неподібні) активи) та облік яких ведеться на рахунку 20 «Виробничі запаси» (у розрізі відповідних субрахунків).

На відміну від існуючого Прибуткового ордеру Накладна на оприбуткування виробничих запасів має спрощену форму та доповнена необхідними реквізитами, які є важливими для формування бухгалтерської інформації про отримані матеріальні цінності. Основним реквізитом документу є «Шляхи надходження виробничих запасів», який передбачає відмітку способу отримання цінностей, від якого в подальшому залежить відображення даних у системі рахунків бухгалтерського обліку. Також уведено графі для наведення інформації щодо кореспонденції рахунків та первісної вартості отриманих цінностей, що надаватиме можливість паралельного формування (накопичення) даних не тільки в аналітичному обліку (в розрізі отриманих цінностей), а й у синтетичному.

На етапі документування наявності матеріальних цінностей на складі доцільно використовувати Номенклатурну картку обліку виробничих запасів та Опис номенклатурних карток. Номенклатурна картка призначена для накопичення даних про наявність, надходження та вибуття матеріальних цінностей за їх видами, облік яких ведеться на рахунку 20 «Виробничі запаси». Даний документ відкривається на кожний номенклатурний номер матеріальних цінностей та складається матеріально відповідальною особою в одному примірнику в день надходження чи витрачання запасів. Накопичення інформації здійснюється на підставі Накладних на оприбуткування виробничих запасів та Видаткових накладних на відпуск виробничих запасів із виведенням залишку після кожної події надходження (чи витрачання) цінностей.

На відміну від існуючої Картки складського обліку матеріалів запропонований документ є спрощеним, універсальним та доповнений реквізитами, які є суттєвими для формування облікової інформації. Зокрема, введено графі для наведення даних щодо початкового залишку матеріальних ціннос-

тей (у розрізі кількості, ціни та вартості), методу оцінювання виробничих запасів під час їх вибуття згідно з Наказом про облікову політику.

За інформацією Номенклатурних карток пропонується вести Опис номенклатурних карток, який застосовується для їх реєстрації і містить індивідуальну стислу характеристику матеріальних цінностей (найменування, номенклатурний номер, відмітку про вибуття), облік яких ведеться на рахунку 20 «Виробничі запаси». Реквізит «Відмітка про вибуття» передбачає позначення того виду матеріальних цінностей, який більше не використовуватиметься у господарській діяльності підприємства. Варто зазначити, що Опис номенклатурних карток є надзвичайно важливим документом у разі наявності великої номенклатури виробничих запасів. А тому під час використання електронного документообігу він буде призначений до швидкого доступу в Номенклатурну картку через номенклатурний номер запасу (чи його найменування). Таким чином, усі зазначені вище пропозиції щодо вдосконалення документального оформлення наявності та надходження виробничих запасів дають можливість отримати більше інформації з меншої кількості документів, що, своєю чергою, впливає на підвищення їх інформативності та аналітичності.

Аналіз наявних типових форм документів з обліку витрачання (вибуття) виробничих запасів указує на існування певних проблем щодо їх документального оформлення, основними з яких є: наявність зайвих реквізитів або ж, навпаки, відсутність необхідної інформації, що впливає на зниження ефективності бухгалтерського обліку та контролю над збереженням, раціональним використанням цінностей на підприємстві. Тому для поліпшення процесу складського документування виробничих запасів удосконалено та запропоновано нові форми, які є спрощеними, уніфікованими та можуть бути використані для реєстрації різних (за шляхом вибуття) операцій: Видаткова накладна на відпуск виробничих запасів, Лімітна картка відпуску запасів у виробництво.

Видаткова накладна на відпуск виробничих запасів призначена для документального оформлення вибуття матеріальних цінностей за різними напрямками (відпущені у виробництво, реалізовані за грошові кошти, безоплатно передані, внесені до статутного капіталу іншого підприємства, відпущені в обмін на подібні (неподібні) активи, використані для власних потреб), облік яких ведеться на рахунку 20 «Виробничі запаси» (рис. 3). Видаткова накладна є внутрішнім документом, який передусім формує інформацію про собівартість витрачених запасів та вказує цілі, для яких вони використовуються (чи вибувають). Запропонований документ порівняно з існуючою Накладною-вимогою

на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів має спрощену форму та доповнений новими реквізитами, які є важливими для формування облікової інформації про використання матеріальних цінностей. Зокрема, реквізит «Шляхи (напрями) вибуття виробничих запасів» передбачає відмітку способу вибуття (відпуску) виробничих запасів, від чого в подальшому залежить відображення даних у системі рахунків бухгалтерського обліку. Також уведено графи для відображення інформації щодо кореспонденції рахунків, собівартості виробничих запасів, які вибули, та методу оцінювання виробничих запасів під час їх вибуття згідно з Наказом про облікову політику.

ТОВ «Асканія» (підприємство)			Шляхи використання (вибуття) виробничих запасів	виробництво		
Склад				реалізація за грошові кошти		X
(структурний підрозділ)				безоплатна передача		
Ідентифікаційний номер за ЄДРПОУ				внесок до статутного капіталу іншого підприємства		
73080645				обмін на подібні активи		
				обмін на неподібні активи		
			внутрішнє переміщення			
			інші шляхи вибуття			
ВИДАТКОВА НАКЛАДНА НА ВІДПУСК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ			<i>Потрібно виділити поміткою "X"</i>			
Номер документа	Дата складання	Кому відпущено	Дебет	Кредит	Собівартість виробничих запасів, які вибули, грн.	
			рахунок, субрахунок	рахунок, субрахунок		
1	2	3	4	5	6	
85	20.01.2019	ТОВ «Крокус»	943	202	21 925,00	
Метод оцінювання виробничих запасів згідно Наказу про облікову політику			ФІФО			
Номенклатурний номер	Найменування	Одиниця виміру	Кількість	Ціна за одиницю, грн.	Вартість, грн.	Номер номенклатурної картки
1	2	3	4	5	6	7
202.027	Ручка дверна	шт	50	438,50	21 925,00	27
Всього відпущено _____ одне _____ найменування (прописом)						
Завідувач складу _____ (матеріально відповідальна особа)			_____ (підпис)		О.О. Карпець (ініціали, прізвище) «20» січня 2019 р.	

Рис. 3. Запропонована форма Видаткової накладної на відпуск виробничих запасів

Джерело: авторська розробка

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит

ТОВ «Асканія» <i>(підприємство)</i>		Склад <i>(структурний підрозділ)</i>			
Ідентифікаційний номер за СДРПОУ		ЗВІТ ПРО РУХ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СКЛАДІ			
Номер документа	Дата складання	Кількість доданих документів		Метод оцінювання виробничих запасів згідно Наказу про облікову політику	Матеріально-відповідальна особа (ПП)
		по оприбуткуванню	по витрачанням (вибуттю)		
1	2	3	4	5	6
21	20.01.2019	3	4	ФІФО	Карпець О.О.
Від кого отримано або кому видано		Номер документа по оприбуткуванню, витрачанням		Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Вартість, грн.
1		2		3	4
Субрахунок 201 «Сировина й матеріали»					
Залишок на початок дня		X	X	43 148,15	
Надходження:					
ТОВ «Престиж»		160	631	34 042,00	
ТОВ «Граніт»		161	631	23 632,30	
Скляренко І.П.		162	372	5 269,60	
Разом по надходженню		X	X	62 943,90	
Витрачання:					
Виробничий цех		83	23/2	27 118,43	
Разом по витрачанням		X	X	27 118,43	
Залишок на кінець дня		X	X	78 973,62	
Субрахунок 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби»					
Залишок на початок дня		X	X	85 025,00	
Надходження:					
Разом по надходженню		X	X	—	
Витрачання:					
Виробничий цех		84	23/2	36 885,00	
ТОВ «Крокус»		85	943	21 925,00	
Ремонт офісу		86	92	8 272,00	
Разом по витрачанням		X	X	67 082,00	
Залишок на кінець дня		X	X	17 943,00	
Завідувач складу		_____ <i>(підпис)</i>		О.О. Карпець <i>(ініціали, прізвище)</i>	
Звіт перевірів бухгалтер		_____ <i>(підпис)</i>		Л.К. Лещенко <i>(ініціали, прізвище)</i>	

Рис. 4. Запропонована форма Звіту про рух виробничих запасів на складі

Джерело: авторська розробка

Важливим етапом обліку виробничих запасів є узагальнення інформації про їх наявність та рух у регістрах обліку. Для зведення даних про надходження та витрачання таких матеріальних цінностей пропонується використовувати розроблений Звіт про рух виробничих запасів на складі (рис. 4) та Додаток до Звіту. Дані документи є проміжними регістрами, які складаються на основі накладних та водночас накопичують інформацію як синтетичного, так і аналітичного обліку.

Необхідно зазначити, що запропоновані форми документів щодо наявності і руху матеріальних цінностей на складі дають змогу забезпечити мінімальний розрив у часі між отриманням даних про здійснені господарські операції та їх узагальненням для подальшої передачі до бухгалтерії підприємства. Такий підхід до організації документообігу забезпечить:

1) упорядкування руху первинних документів;

2) оптимальну кількість виконавців, через яких проходитиме кожний документ, та визначення максимального терміну перебування документа на складі;

3) стабільність та ефективність роботи складських працівників та бухгалтерської служби, підвищить їх продуктивність праці;

4) чіткість руху й оперативність обробки документів та інформації, що формується на їх підставі.

При цьому документообіг, пов'язаний із рухом виробничих запасів, повинен визначити порядок візування документів для забезпечення відповідальності та контролю над здійсненням відповідних господарських операцій. Відповідно до зазначених вище пропозицій щодо документального оформлення виробничих запасів, органі-

зація документообігу набуде дещо іншого вигляду (рис. 5). Запропонована організація документообігу з наявності та руху виробничих запасів указує на прискорення руху документів через скорочення їх кількості та впровадження більш універсальних, що дасть змогу користувачам отримувати якісну та вчасну інформацію, необхідну для прийняття рішень.

Особливо корисними пропозиції будуть для тих господарюючих суб'єктів, які ведуть облік із застосуванням електронних документів. Дана система документообігу підвищить оперативність інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємства, яке забезпечується запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації.

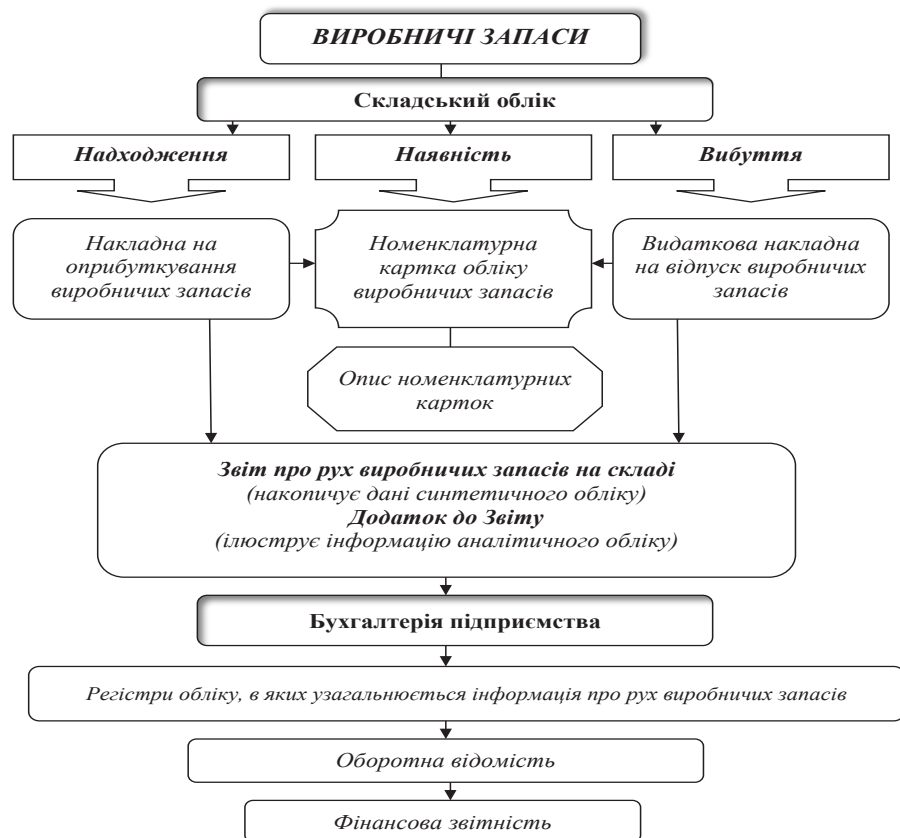

Рис. 5. Документообіг із наявності та руху виробничих запасів (відповідно до розроблених форм первинних документів, запропонованих автором)

Перевагами практичного використання запропонованих форм документів із наявності та руху виробничих запасів є:

1) підвищення оперативності інформаційного забезпечення обліку запасів із чітким відображенням операцій із надходження та вибуття в системі рахунків бухгалтерського обліку;

2) поєднання даних синтетичного та аналітичного обліку в одному документі з одночасним формуванням інформації про первісну вартість отриманих запасів або собівартість витрачених цінностей;

3) забезпечення швидкого та своєчасного документування операцій через спрощеність розроблених форм та їх пристосованість до електронного документообігу.

Висновки. Основними шляхами вдосконалення організаційних аспектів обліку виробничих запасів є раціоналізація та уніфікація форм первинних документів як головних носіїв облікової інформації. Процес документування повинен бути цілісною, єдиною системою взаємопов'язаних, взаємоузгоджених показників, які охоплюють увесь комплекс облікових процедур із виявлення,

вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації. Підсумовуючи, можна стверджувати, що реалізація та практичне використання розроблених напрямів удосконалення інформаційного забезпечення обліку виробничих запасів дадуть можливість:

по-перше, зменшити кількості документів, а також прискорити рух інформації між складом та бухгалтерією, підвищити ефективність контролю над виконанням документів і прийняттям обґрунтованих рішень у системі управління виробничими запасами;

по-друге, знизити витрати на розмноження, передачу та зберігання значної кількості копій паперових документів, збалансувати роботу як окремих працівників (матеріально відповідальних осіб, бухгалтерів), так і підприємства у цілому.

Такий підхід сприятиме уніфікації та спрощенню порядку документування операцій, підвищенню інформаційних потоків суб'єкта господарювання та здійсненню ефективних контрольних процедур над зберіганням і раціональним використанням запасів.

Список використаних джерел:

1. Одношевна О.О. Практичні аспекти та шляхи вдосконалення обліку виробничих запасів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 6. Ч. 2. С. 146–148.
2. Демченко Т.А., Чвертко Л.А. Проблеми обліку виробничих запасів та напрями його вдосконалення на підприємстві. *Економічні горизонти*. 2017. № 1(2). С. 48–56.
3. Довга Т.А. Проблеми оцінки виробничих запасів господарюючими суб'єктами в умовах інфляції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 8. С. 88–94.
4. Кудіна О.М. Процесний підхід до організації обліку виробничих запасів підприємства. *Інноваційна економіка*. 2015. № 1(56). С. 220–226.
5. Яценко В.Ф. Первинний облік виробничих запасів: критична оцінка та пропозиції щодо вдосконалення. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2013. № 3(59). С. 339–343.